

Szerkesztőségi iroda:
Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám.
A lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1. s. sz.
A hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP
Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —
Hirdetések
A kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.
Megjelenik
vasár- és ünneppapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 29. szám.

Szerda, február 5.

Iparosok pártja.

— február 5.

Már régebben hallani olyan mozgalomról, mely azt célozza, hogy ország-szerite párttá szervezzék az iparosokat, mely párt, minden politikától menten, kizárólag az iparosok és azzal rokon kereskedők érdekeit védje és közreműködje az iparosok társadalmi érvényesülésében, mely irányban ezideig csakugyan nem sok történt, legalább nem annyi, amennyire a közélet mezején mind nagyobb szerephez jutó iparosság igényt tarthatna.

Az iparosok ez irányú szervezkedése teljesen érthető, mert bizony ismeretes, hogy iparosainknak nincsen okuk valamely nagy meglepedettségre, mivel az élet nehéz küzdelmeit ők is igen jól érzik és az anyagi megerősödés, mely elvégre legfontosabb alapja, sőt kelléke a boldogulásnak, távol tartja magától. És az iparospárt megalakítása alkalmas lesz-e anyagi helyzetők javítására, mindenképen nyílt kérdés, melyre aligha kapunk kedvező választ és illet már csak azért se várhatunk, mivel az iparospárt nem is ezt célozza, hanem véderedményében oda törekszik, hogy az iparosok a parlamentben is képviselthez jussanak, amint bizonyosra vehető, hogy az általános szavazati jog révén az ipari munkások több vezére mandátumhoz fog jutni.

Ezen esetben pedig a munkaadók is joggal tarthatnak igényt, hogy helyet foglalhassanak a törvényhozásban, sőt egyenesen mulasztás, hogy függetlenül a választási jog kiszélesítésétől az iparosztály ezideig a képviselőházban helyet nem foglalt és az utolsó évek ipari reformjai törvényhozási uton az iparosok közvetlen befolyása nélkül hoztattak meg. Epegy csak helyes elhatározás, ha a törvényhatóságok bizottságaiban is számarányukhoz mért hely jut az iparosoknak, mivel ott is igen gyakran az iparosokat érdeklő ügyek kerülnek napirendre.

De amellett, hogy az iparosok mostani szervezkedésükkel érvényesülni akarnak társadalmi és politikai téren, talán még fontosabb és a jövőre messze kihatóbb anyagi érvényesülésük, melynek előfeltétele, hogy egymást támogatva, egymást szeretve, egymás törekvései iránt való teljes rokonszenvvel együttesen törekedjenek az anyagi boldogulás felé, mely előfeltétele minden másnak és mely a mai világban a tekintélyhez érték szerint való megbecsüléshez is elvezet.

Amikor tehát a magyar iparosok pártot szerveznek, ezen szervezet is egyik védőbástyája az iparosvilágnak, mely a régi jó időben minden közügyre döntő szóval bírt. Az idők azonban nagyon változtak és a céhrendszer eltűnésével az iparosok hatalmi sulya is elhalványult. De igenis visszaszerezhetik minden téren befolyásukat, ha azt látja a nagy társadalom, hogy a mi iparosaink dolgoznak, lépést haladnak a korrallal, minden-kisiparos a közös műhely révén valóságos kis gyáros, aki még a nagygyárakkal is képes a versenyt felvenni.

Igy önmagától is oly nagygyá és tekintélyessé fejlődik az iparosok pártja is, mely minden más politikai párttal egyenrangú tényező lesz, melynek szervei kell, hogy minden körben és a törvényhozásban is meghallgatásra találjanak. Ameddig azonban az iparosok maguk közömbösek saját

legfontosabb, mert anyagi érdekeik iránt, addig az iparospárt országos szervezése csakis a pártokat fogja szaporítani, de kezelhető eredményeket iparosvilágunk részére létrehozni nem fog.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 8 órától kezdve 1/2-ig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 15 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 6-ig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva mindennap d. u. 5 órától este 10 óráig, vasár- és ünneppapokon d. u. 2 órától este 10 óráig.

Február 7. Megyei áll. választmányi ülés.
Február 10. Közig. biz. ülés.
Február 11. Megyei rendkívüli közgyűlés.

— **Kinevezés.** A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter Varga Jolán okl. tanítónőt a lajosfalvi községi elemi iskolához rendes tanítónővé kinevezte.

— **Eljegyzés.** Heim Artur sándorfalvi jegyző eljegyezte Spitzer Emma crepajai postamesternőt.

— **Lapunk felelős szerkesztője,** dr. Brájer Lajos e héten több heti tartózkodásra Dél-Franciaországba utazott.

— **Utóállítás.** A legutóbbi fősorozásról elmaradt hadkötelesek ma délelőtt 9 órakor kerültek sor alá a helybeli Rézső-laktanyában. A sorozó-bizottság tagjai voltak: Meska Ferenc és kir. alezredes, Neuschl József honvéd-alezredes, Szilágyi Albert m. tb. főjegyző, dr. Plechl Szilárd m. főorvos, dr. Zachariás József honvéd és Misera József ez. és kir. ezredorvosok. Sor alá került az alkalmammal 25 hadaköteles, akik közül csak 5 vált be.

— **A tordai kivándorlók.** A napokban megírtuk, hogy milyen nyomoruságos sorsba jutott harminc Amerikába kivándorolt torontál-tordai ember. A szerencsétlenek persze szeretnének visszajönni hazájukba, de nem tudnak. A tordai községi jegyző, dr. Bogner János kérésére most Jankó Ágoston alispán sürgős fölterjesztést intézett a belügyminiszterhez, amelyben kéri, hogy nyújtson módot és alkalmat a szegény tordaiaknak a hazatérésre.

— **Az árvaházi bizottság ülése.** A nagybecskereki római katolikus árvaházgyűlést választmányja tegnap délután Franz J. L. elnöklése mellett ülést tartott, melyen jelen voltak: Magyar Pál, dr. Annau Ernő, Grandjean Edé, Balázs József, Annau János, Haidegger Ödön, Opolczer Lajos, Weiterschan Mihály választmányi tagok és Szegő Sándor jegyző. Franz J. L. elnök bejelenté, hogy a miniszterium úgy az alap-szabályokat, mint a házirendet jóváhagyta, aminek folytán az árvaház megkezdheti működését, ha a berendezés, amelynek eszközésére egy szűkebb bizottság kiküldetését kéri, meglesz. Jelenlenti továbbá, hogy az árvaház vezetésére nézve akkor döntson a bizottság, ha az „assisi szent Ferenc”-ről nevezett apácák ajánlata beérkezett. Végül bejelenté az elnök, hogy a Daun cég 12 pár evőeszközt, Láng Károly helybeli kereskedő pedig a ruha és fehérneműhöz szükséges szövetet a beszerzési áron ajánlja szállítani, továbbá megígéri, hogy azok varratásáról is gondoskodik, felkéri, hogy terjessze be az ajánlatait. A választmány helyeslőleg vette tudomásul az elnök előterjesztését, a berendezés fogantatására pedig az elnökön és titkáron kívül kiküldi dr. Annau Ernő, Annau János, Annau Ádám, Haidegger Ödön, Magyar Pál és Opolczer Lajos tagokat. Magyar Pál kamarás-póbéanos abbéli ígéretét, hogy a szószékről is a hívők jóindulatába fogja ajánlani az árvaházat, örvendetes tudomásul veszi a bizottság. Közönnel fogadja továbbá Annau János ajánlatát is, ki a szükséges szalmát ingyen fogja szállítani. Az árvaház megnyitása május hóban lesz, egyelőre 10 gyermek részére. Elnök bejelenté, hogy a megyei

Hertelendy-féle árvaalaphól támogatást kértek, amely kijelölésbe van helyezve. Végül elhatározta a választmány, hogy az új megyés püspököt köldöttség fogja üdvözölni, mely az árvaházat jóindulatába fogja ajánlani, valamint, hogy megkeressék Nagybecskerek városát, hogy a város árváit az egyet árvaházában helyezze el.

— **A filharmonikusok közgyűlése.** A nagybecskereki filharmoniai egyesület f. évi február hó 16-án délután 4 órakor tartja rendes évi tisztújító közgyűlést az egyet saját helyiségében, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó és hitelesítés. 2. Mult évi számadatok tárgyalása. 3. Évi jelentés bemutatása. 4. A tisztikar lemondása, újbóli választás megejtése. 5. A jövő évi költségvetés bemutatása. 6. A leltár bemutatása. 7. Befolyt indítványok tárgyalása. Az egyesület elnöksége az egyesület tagjait a közgyűlésre ez uton tisztelettel meghívja.

— **Dr. Várady Imre és Kaufmann István ügye.** Dr. Várady Imre országgy. képviselő és Kaufmann István között hírlapi polemikából keletkezett sffér ma lovasgias uton elintézés nyert.

— **Az üzletvezetőségek új beosztása.** Szegedről jelentik: Az üzletvezetőségek új beosztásának tervezete szerint a szegedi üzletvezetőség területe jelentékenyen megrövidül, ugyanarra, hogy a M. A. V. üzletvezetőség szegedi személyzetének egyharmadát elviszik Temesvárra és Pécsre, mert a két városban is állítanak üzletvezetőséget.

— **A vidéki kulturstélyek.** A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület legközelebbi kulturstélyét Nagyszombatiklóson fogja tartani március elején. A kulturstélyre ott erősen folynak a készülődések az előreláthatólag fényes sikere lesz. Az egyesület két jeles író küld az estélyre, akiknek száma ottani műkedvelők egészített ki.

A módosi kulturstélyt, amely e hó 8-ikára volt tervezve, a helyi viszonyok folytán elhalasztották s azt április 20-ikára, husvét másodnapjára tűzték ki.

— **Lendl Adolf dr. tudományos expedíciója.** Buenos-Airesből jelentik Temesvárra, hogy Lendl Adolf dr. volt országos képviselő, műegyetemi magántanár, a magas Kordillerákból, a pampán keresztül haladva, visszatért Confluencia városába, ahol ismét vasutra találtak. A tudományos expedíció három hónap alatt 1400 kilométernyi utat tett meg. Lendl dr. és egyik kísérője gyalog járt mindig és az utat jól bírta; teljes egészségben érkezett meg. Az egyik lovaskatonája azonban utközben súlyosan megbetegedett; a teherhordó lovak egy része pedig kidőlt. A Collon-Cura folyó átkelésén a gyűjteményeknek kisebb része vízbeázott és elveszett. Különösen becsesek a geológiai felvételek, szintegy a fotografiai képek, amelyek eddig teljesen ismeretlen vidékeket ismertettek meg. Több száz ilyen képet hoztak magukkal. Confluencia városában Neuquea tartomány kormányzója, Don Eduardo Alordi fogadta Lendl drt és megígérte, hogy ne csak magyar nyelven és könyvvalakijában adja ki utazásának leírását, mert eddig még senki sem merete ezt az utat a szinte végtelen pampán keresztül gyalog megtenni és tudományos ember ott még soha sem járt. Lendl megígérte, hogy utleírását az Argentínában nagyon olvasott Deutsche Laplata Zeitung-ban is közzé fogja tenni. Tudományos gyűjteményeinek nagy része, mivel a kiküldetés onnan történt, a laplatai és buenos-airesi múzeumokba kerül.

— **A temesvári munkaközvetítő.** A temesvári munkaközvetítő hivatal egy esztendői munkásságáról számol be Gyürky Gyula, a munkaközvetítő hivatal főnöke. Az intézet évi működéséről szerkesztett tevékenységi kimutatásból kiténik, hogy 1907. év folyamán, az előző évről áthozott munkát nem kapott munkásokkal együtt munkáért jelentkezett 3119 férfimunkás, 573 nőmunkás és 35 fitanonc; összesen 3727 munkás. Ezenben munkaadók az intézethez fordultak 2069 férfimunkásért, 341 nőmunkásért, 98 fitanoncért; összesen 2508 munkásért. Munkát kapott 1475 férfimunkás, 33 nőmunkás és 32 fitanonc. Ezen számok mutatják, hogy a bejelentett férfimunkásoknak 47,2 százaléka, nőmunkásoknak 05,7 százaléka, fitanoncoknak 91,4 százaléka, valamennyi bejelentett munkásnak 41,3 százaléka, az összmunkásokat illetőleg pedig 61,4 százalék nyert kielégítést.

— **Temetés.** Ma délután 3 órakor kísérték ki utolsó útjára Mike Flórián m. kir. postamestert, a nagybecskereki „Népbank” volt pénztárnokát. A gyászszertartást Magyary Pál pápai kamarás-plébános végezte nagy segédlettel. A temetésen az elhunyt családján és rokonságán kívül nagy közönség vett részt, közöttük a m. kir. postahivatal és a Népbank tisztikara, azonkívül a tűzoltótestület is kivonult. A gyászszertartás után az elhunytat a róm. kath. temetőbe vitték s ott örök nyugalomra helyezték.

— **Ártéri kut Nagyszentmiklóson.** A nagyszentmiklósi m. kir. földmivesszék igazgatósága egészséges ivóvíz beszerzése céljából a vízjogi törvény szoros megtartásának kötelezettsége mellett engedélyt nyert arra, hogy Szerbnagyszentmiklós belterületén az Aranka főcsatorna jobbpartján az engedélyokirat kiegészítő részét képező tervek alapján ártéri kutat létesíthessen, illetve fenntarthaasson.

— **Vesztett kutya garázdálkodása.** Folyó hó 3-án történt, hogy a Guttman-féle „Klikker”-gyárudvarán Szeib István munkavezető 8 éves fia és Zsembery Gusztáv nevű 13 éves gyerek játszadoztak. Egyszerre csak nagy sírás és kiabálás verte fel a gyár munkásait és amint Szeib kijött az udvarra kis dakszli kutyáját habzó szájjal a gyerekek körül látta settenkedni. Mindjárt tisztában volt azzal, hogy a kutya veszett és megharapta a két fiút. A kutyát nyomban agyonütötték, a gyerekeket pedig, akiket jobb karjukon mart meg a kutya, még az nap Budapestre szállították a Pasteur-intézetbe. Fülöp György állatorvos indítványára a polgármester Amerika és Budzsák negyedekben 40 napos ebzárlatot rendelt el.

Betegkedés és halandóság a szopóúveggel nevelt gyermekek között sokkal nagyobb, mint a szopó gyermekek között, ha elmulasztják, hogy a tejhez a bel- és külföld számos orvosa által legmegelőzhetőbben ajánlott Kufeka-gyermekliszt táplálék-készítményt adják hozzá. Kufeka gazdag tartalmu tápláló alkotórészekben, amelyek a gyermeket erős fejlődéshez segítik, könnyen emészthető és megakadályozza s eltávolítja az emésztési zavarokat, hasmenést, hányást, bélszűrt stb. fellépését. A csecsemő (Der Säugling) tanulságos broszúra, ingyen kapható az eladóhelyeken vagy Kufeka R.-nál, Bécs, I.

— **Elítélt leányrablók.** A hagyományos leányrablás miatt majd minden héten kerül egy-egy szerb legény a bíróságok elé. Mult év február hetedikén este Dobrica község egy hajdon leányját ragadta el erővel a szerelmes lovag. Kenderski Miklós jarkováci 26 éves szerb legény összebeszélte Drudorszki István, Kenderski Szvetozár és Kruduly Lyubomir nevű barátaival és az alkony leszálltával átmentek kocsin Dobricára, ahonnan Rajakov Nánát, egy tizennyolc éves leányt erővel elvittek. Az utcán álló leányt a sötétben megragadták, kocsira tették és elvitték haza. A pancsovai törvényszék ezért Kenderski Miklóst, Drudorszki Istvánt és Kruduly Lyubomirt hat-hat havi börtönre, Kenderski Szvetozárt pedig két havi fogságra. A temesvári királyi ítélőtábla tegnap Drudorszki István büntetését is leszállította két havi fogságra, míg a többi vádlottal szemben helybenhagyta a törvényszék ítéletét.

Mulatság.

Farsangi naptár.

Február 8. A vasúti munkások orsz. szövetsége nagybecskereki helyi csoportjának mulatsága.
Február 8. Felső keresk. isk. hangversenye.
Február 13. Jótékony nőegylet álarcos bálja.
Február 20. Hentesek táncvigalma.
Február 29. Nyomdászok jux-estélye.
Március 1. Köz- és magántisztviselők mulatsága.

*. **A nagybecskereki köz- és magántisztviselők egylete,** mint már említettük, 1908. évi március hó 1-én a kaszinó összes termeiben táncmulatságot rendez. Belépődíj: családjegy 5 kor., személyjegy 2 korona. Belépő jegyek előre válthatók Mangold Lipót könyvkereskedésében és az egyesületi titkárnál. Kezdeté fél 9 órakor. Felülvezetéseket köszönettel fogadnak és hirlapilag nyugtáznak. A meghívókat most küldték szét s aki tévedésből vagy elnézésből nem kapott volna meghívót, forduljon a rendezőséghez.

*. **Vasutasok mulatsága.** A magyar szent korona országai vasutas szövetségének nagybecskereki kerülete, mint már említettük, március hó 7-én a kaszinó összes helyiségeiben, saját könyvtára javára táncestélyt rendez. Belépődíj: személyjegy 2 kor., családjegy (3 személyre) 4 korona. Jegyek előre válthatók Mangold Lipót könyvkereskedésében és este a pénztárnál. Az estély kezdete este 9 órakor. Felülvezetéseket a jótékony cél érdekében köszönettel fogadnak s hirlapilag nyugtáznak.

Irodalom, művészet.

* **A Thália Nagybecskereken.** A budapesti Thália-színház, mint említettük, három napra vendégszereplésre jön Nagybecskerekre. A kiváló művészársaság vasárnap Hebbel „Maria Magdolnáját” és Courteline „Rendőrfőnök jó fia” című bohózatát, hétfőn Ibsen „Nóra”-ját, kedden pedig a „Csendes otthon”, „Irodalom” és a „Családi kör” című bohózatokat adja elő. Mind a három nap délutánján pedig Molière „Képzelt beteg”-e kerül színre és pedig hétfőn és kedden a tanulmányi számára. A társaság vendégszereplése iránt rendkívüli az érdeklődés s már eddig is nagyszámu előjegyzés történt Mangoldnál. A Thália a becskereki vendégszereplésre legkiválóbb tagjait hozza magával, kik közül különösen ki kell emelnünk Forgács Rózsit, aki rövid idő alatt legelső drámai színésznőink közé emelkedett és B. Judik Etelt, aki három évvel ezelőtt a Magyar-színházban keltett föltűnést. Megemlítjük még Karcag Marcsát, K. Balogh Vilmat és Barna Margitot. A férfiak közül első helyen kell említenünk Tihanyit, Kárpáthyt, Gellértet, Herczeget, V. Bánóczy Dezsőt és Sándor Miklóst, akik mind erősségei az előadásoknak.

* **Nyugat.** Az a nagy érdeklődés, melyet a Nyugat első számával a magyar közönségben keltett, az újabb számok megjelenésével folyton fokozódik, de egyuttal kielégítéssel is találkozik. Mert ez a folyóirat valóban megfelel a hozzája fűzött, magas igényű várakozásnak. A harmadik szám most jelent meg. Tartalmából kiemeljük ezeket: Üldözött symbolumok (Elek Artur), Ilka (Biro Lajos), Modern boszorkánypörök (Cholnoky Viktor), A fekete zongora (Ignotus). — Kemény Simon, Juhász Gyula verset, F. Kafka Margit novellát írt, Ady Endre folytatja A magyar Pimodánt. Cikkeikkel gazdagítják még e számot: Ignotus, Szini Gyula, Bányai Elemér, Lengyel Géza, Bródy Miksa, Bárdos Artur.

* **A nő és a társadalom.** A februári szám tartalmából kiemelendő Szász Zoltán A feminizmus és a kiváló nők című cikke, melyben kifejti, miért tartja távol magát sok „kiváló” elismert nő a feminizmustól. Felicitas Buchner a prostitúció rendszabályozásának megszüntetésére szervezett Nemzetközi abolitionista fedérációt ismerteti. Undi S. Mariaka festőnő a női ruházatról elmélkedik. Érdekes cikket közöl e szám Szenczy Margittól a posta-, távirat- és távbeszélő alkalmazottak helyzetéről, dr. Pataj Sándortól a nők választójoga érdekében. A gyermek-törvényszékek felállítását sürgeti egy másik cikk. A szépirodalmi rovat Franciska Mann bájos gyermekélettörténetének befejezését közli. A Szemle és a Glossák rovata gazdag tartalma mellett az egyesületek hivatalos közleményei egészítik ki a februári számot.

* **A farsang és a kabaret.** A farsang és a kabaret kitűnően összeillenek, szinte kiegészítik, támogatják, megvilágítják egymást. A vidám, gondtalan, de mindig művészi nivójú modern szórakozási hely: a kabaret tökéletesen beleillik a farsangi hangulatba és a farsangi jó kedv csak fokozza a kabaret iránt való érdeklődést. A kitűnő és immár országos népszerű „Budapesti Cabaret-Színház” február hónapja, mely teljesen új és az eddigi műsorokat vidámságban és változatosságban messze föltűnő műsorral kedveskedik a közönségnek, mutatja a farsang eredményét. Ez az előkelő, elegáns színházcsuka, mely elsőnek honosította meg Magyarországon a ma már oly népszerű kabaret-művészetet, estéről-estére nagy seregét szórakoztatja a vidékről Budapestre ránduló farsangi vendégeknek. A vidéki városok uralmától való bálózók, akik a farsangi időszakot Budapesten töltik, nem mulasztják el egy-egy este meglátogatni a „Budapesti Cabaret-Színház” intim és kellemes helyiségét a Teréz-körúton, mely ilyenformán mostanában, a farsang alatt is estéről-estére zsúfolásig megtelik, legnagyobb részét vidéki közönséggel. A kabaret februári műsora egy sereg pompás számmal szórakoztatja a közönséget: három szindarab, öt szinpad-i tréfa és huszonöt kabaretzám szerepel ezen a műsoron, melyről a fővárosi sajtó is a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg. A szindarabok címei: „A közös konyha”, A stájerolás és „Tingli-tangli a kabaret”-ban és különösen mulatságos ez az utóbbi, melyben a kabaret vezetője: Nagy Endre, az ismert nevű író és a kabaret két közkedvelt sztárja: László Rózi és Ferenczy Károly variété-imitációkat mutatnak be. Mindhármán sok magánszámmal is szerepelnek a farsangi műsoron csakugy mint az új művészi erővel gazdagított kitűnő kabaret-ensemble, melynek legnépszerűbb tagjai: Balogh Böske, Fábian Kornélia, Kepf Jolán, Szécsi Magda, Sajó Géza, Huszár Károly, Gabányi László, Máhr Nándor és Kóváry Gyula. Karmestere és házi komponistája pedig Hetényi Albert, a népszerű zeneszerző. A februári műsoron is Nagy Endre szerepel, mint conferancier.

Esküdtszék.

§ **Megöltö a feleségét.** A hitves gyilkos Dragon János tárgyalását tegnap csak a késő esti órákban fejezték be s az esküdtek Dragont bűnösnek mondták ki olyképp, hogy tettét erős felindulásban követte el. Ezen verdit alapján a bíróság 8 évi fegyházra és 10 évi hivatalvesztésre ítélte Dragont. A vádlott és védője az ítélet ellen semmisségi panasszal éltek.

§ **Felakarta akasztani a feleségét.** A nagybecskereki kir. törvényszéken ma volt a harmadik esküdtszéki tárgyalás, mely alapján véve hasonlít a tegnapihoz, azzal a különbséggel, hogy ezúttal a férj fel akarta akasztani a feleségét, ami azonban nem sikerült neki. Ifj. Vozáf Ádám 26 éves tótarádáci gazdasági cseléd tilt a vádlottak padján, aki 1907. évi szeptember 1-én feleségét, szül. Tóth Erzsébetet, akivel rosszul élt, a szoba menyezetének gerendájára fel akarta akasztani, de a szomszédok ebben megakadályozták. Ezért most szándékos emberölés kísérlete miatt az esküdtszék elé került.

A mai tárgyaláson az esküdtszék a következőképp alakult: Elnök Junker János, szavazóbírák Junga Aladár és Szilágyi Lajos, jegyző Gavrillovits Emil, ügyész, dr. Konyóvits György, védőügyvéd dr. Brettschneider János. Rendes esküdtek: Bauer György, Baumann János, Jámor Mihály, Ney Mór, Fábian József, Horváth János, Zolnay Tamás, Petes Sándor, Nagy Pál, Milovancev Váza, Spitzer Ignác, Freund Lajos.

Az esküdtek megeskütése után kihallgatták a vádlottat, aki a történeteket szépen sorjába elmondotta. Belátja, hogy olyat tett amit a törvény tilt, de az asszony rossz életével annyira elkészerítette, hogy elakarta pusztítani. Azt azonban tagadja, hogy előre megfontolt szándékkal követte volna el tettét.

Ezután kihallgatták a feleségét, kinek vallomása nagyjában megfelelt a férfi vallomásának azzal a különbséggel, hogy ő azt állítja, hogy Vozáf aznap este már a kötéllel a kezében jött be a szobába, hogy felakassza őt, tehát a gyilkosság terve már teljesen kész volt fejében.

A tárgyalás folyik s ítéletre ismét csak este kerül sor.

TÁVIRATOK.

A portugál királygyilkosság.

Budapest, február 5. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Lissabonból sürgönyzik, a meggyilkolt király és trónörökös holttestét tegnap átszállították a királyi palotába s ott egy teremben helyezték őket ravatalra.

Hivatalos jelentés szerint a temetés február 8-án, szombaton délután lesz nagy pompával.

Budapest, február 5. (A „Torontál” eredeti távirata.) Lissabonból sürgönyzik, hogy II. Manuel király, aki szintén megsebesült, ma már egészen jól van s rövid idő múlva nyoma sem lesz sebesülésének.

Budapest, február 5. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mai lissaboni jelentések megerősítik, hogy Franco volt miniszterelnök külföldre menekült s már túl van a határon.

Budapest, február 5. (A „Torontál” eredeti távirata.) Legújabb jelentések a leghatározottabban megcáfolják azokat a híreket, mintha Oportóban forradalom volna.

Budapest, február 5. (A „Torontál” eredeti távirata.) Lissabonból sürgönyzik: A letartóztatások egyre tartanak s már igen nagy a letartóztatottak száma.

Madridi táviratok azt is jelentik, hogy sok embert kivégeztek Lissabonban. Ezeket a híreket azonban nem erősítették meg.

Budapest, február 5. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Lissabonból sürgönyzik, a vizsgálat kétségtelenül megállapította, hogy a gyilkosok főbélrel emberek voltak, mert igen sok pénzt találtak náluk. Kiderítették azt is, hogy a merényletről számos rendőr is tudott, akik elősegítették a véres tettet. Ennek folytán sok rendőrt letartóztattak.

A delegációból.

Budapest, február 5. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: A magyar delegáció egyesült négyes albizottsága Zichy Tivadar gróf elnöklésével ülést tartott, amelyen Bosznia és Hercegovina 1908. évi költségvetését tárgyalták. A költségvetés szerint a közigazgatási kiadások 4 millióval emelkedtek.

Zichy Miklós gróf kifogásolja, hogy a Boszniában elhelyezett katonaság kétharmada magyar s így Magyarországtól a hadsereg fordított pénzt idegenben költik el.

Hoitsy Pál előadó konstatálta, hogy a magyar katonaság számát a hadvezetőség Boszniában folyton csökkenti s így 22 századból ma csak 18 század van Boszniában.

Ezután a költségvetést úgy általánoságban, mint részleteiben elfogadták.

A képviselőház szünete.

Budapest, február 5. (A „Torontál” ered. távirata.) A képviselőház tudvaleg a delegációs ülések idejére elnapolta magát. A képviselőház szünete február 22-éig tart. Addig csak egyes formális ülések lesznek.

Az alkotmánypárt és a volt szabadelvűpárt fuziója.

Budapest, február 5. (A „Torontál” ered. távirata.) Ugy alkotmánypárti részről, mint a volt szabadelvűpártiak köréből megcáfolják azt a hirt, hogy fuzió készülne közöttük.

Kivándorlók nyomora.

Budapest, február 5. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Zsolnáról sürgönyzik, oda ma kétszáz amerikai kivándorolt érkezett vissza Amerikából. A hazatértek ugyszólván teljesen pénz nélkül vannak s lerongyoltan, züllötten érkeztek meg. A hazatértek beszélik, hogy Amerikában ezrével csavarognak a munkások munkanélkül.

Hűtlen szolgál.

Budapest, február 5. (A „Torontál” eredeti távirata.) Brovetz József bolti szolgálatajától, Beck János kereskedőtől tegnap elszakított 4000 koronát s azután megszökött. Nem sokáig élvezhette azonban a szabadságot, mert ma elfogták.

Határidő-üzlet.

Budapest, február 5. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra 1908.)	24.24
Buza októberre 1908.)	20.88
Rozs (áprilisra 1908.)	20.20
Rozs októberre 1908.)	17.92
Zab (áprilisra 1908.)	16.22
Tengeri (májusra 1908.)	13.80

Közgazdaság.

A nagybecskereki „Népbank.”

A nagybecskereki Népbank, mint már hírt adtuk, vasárnap tartotta az idei rendes évi közgyűlését. Itt most adjuk a pénzügyi lefolyt évi munkásságáról szóló igazgatósági jelentést, amely a következőleg hangzik:

Tisztelt közgyűlés!

Az 1907-iki üzleti év a nemzetközi pénzügyi viszonyok legkülönösebb viszonyokat teremtette. A jegybankok állandóan nagy hiteligenyekkel állottak szemben; a fizetési eszközök rendkívüli igénybevétele, az aranykészletek hullámzó forgalma a lefolyt évben rendkívül magas kamatlábakat idéztek elő, mely az év vége felé oly fokot ért el, amilyen csak nehéz válságok idején szokott előfordulni.

Az Osztrák-magyar bank a külföldi magas bankráta befolyása alatt kénytelen volt az előző évből átvett 4 1/2%-os kamatteltelt június végén 5%-ra, november 11-én 6%-ra felemelni. És habár a pénzügyi hatása alatt mi is állottunk, az Osztrák-magyar bank vezetésétől az az elismerés meg nem tagadható, hogy állandóan a legnagyobb előzékenységet tanúsította.

A rendkívüli pénzügyi viszonyok intézetünknek sem maradhattak hátrányos befolyás nélkül, miután a velünk visszleszámitolási összeköttetésben levő hitelintézeteknek oly kamatteltelt kellett fizetnünk, mely az általunk saját üzletfeleinknek számítani szokott kamatteltelt jóval meghaladta.

Intézetünk üzleti forgalma a lefolyt évben is növekedett, úgy hogy részvénytőlünk felemelése sürgős szükségként jelentkezik. Szándékunk is volt ezt a t. közgyűlésnek ma javaslatba hozni, azonban a kedvezőtlen pénzügyi helyzet és a kedvezőtlen termés arra indítottak bennünket, hogy ettől még ezuttal eltekintsünk. Ezért kérjük, méltóztatassanak a részvénytőlünk felemelését csak elvben kimondani, az alkalmas időpont megválasztását azonban az igazgatóságra bízni. Bátorak leszünk Önöket esetleg egy rendkívüli közgyűlésre egybehívni, hogy erre vonatkozó javaslatainkat előterjeszhessek.

A betétállomány ugyan látszólag 174.655 koronával apadt, de ha figyelembe vesszük, hogy a vármegye törvényhatósága tőlünk — mint a többi helybéli intézetektől — árvabetétek címén 150.000 koronát, utalásbetétek címén 100.000 koronát visszavett — úgy egyéb betevő üzletfeleink részéről 75.000 korona betétállomány-emelkedést konstatálhatunk.

A korona-utcai 587. számú házunkat sikerült saját árban eladnunk.

Alábbiakban van szerencsénk az egyes üzletágak forgalmát előterjeszteni:

Takarékbetét számla. Betétállomány 1907. január 1-én volt 1,284.555 kor. 21 fillér, betétek s tőkésített kamatok 1907. évben 749.289 kor. 41 fillér, összesen 2,033.844 kor. 62 fillér; visszafizetések 1907. évben 923.944 kor. 01 fillér. Betétállomány 1907. december hó 31-én 1,109.900 kor. 61 fillér, az előző évvel szemben 174.654 kor. 60 fillérrel kisebb.

Váltóeszámitolási üzlet. 1907. év folyamán leszámítottunk: 8942 darab váltót 5.950.308 kor. 52 fillér összegben, 1906. folyamán 8944 darab váltót 5.225.474 kor. 11 fillér összegben, vagyis 2 darabbal többet s 724.834 kor. 41 fillérrel nagyobb összeget, mint az előző évben.

A bank váltóeszállománya. 1907. december 31-én 2562 drb 1,877.928 kor. 19 fillér. 1906. december 31-én 2561 drb 1,713.592 kor. 98 fillér volt, vagyis 1 drbbal több s 164.335 kor. 21 fillérrel nagyobb összeg mint 1906. év végén.

A jelzálogilag biztosított váltóhitelek összege 673.905 koronát tettek ki, 28.110 koronával kevesebbet, az értékpapírokra adott váltókölcsönök pedig 130.550 koronát tettek ki, 2940 koronával kevesebbet mint az előző évben.

Visszleszámitolás. 1907. december hó 31-én 574 drb váltó 660.042 kor. 20 fillér volt visszleszámitolva, 1906. év végén 393 drb váltó 339.402 kor. 02 fillér, vagyis 181 drbbal több 320.640 kor. 18 fillérrel nagyobb összegben mint 1906. év végén.

A bank váltótárcájában 1907. december 31-én 1988 drb váltó volt 1,217.885 kor. 99 fillér összegben, az 1906. évi 2168 drb 1,374.190 kor. 96 fillérrel szemben 180 drbbal s 156.304 kor. 97 fillérrel kevesebb.

Jelzálogkölcsönök. Állomány 1907. január hó 1-én 112 drb kölcsön 153.760 kor. 83 fillér, 1907. év folyamán folyósítottat 25.640 kor., összesen 179.400 kor. 83 fillér, ellenben visszafizettetett 31.063 kor., marad az év végén 116 drb kölcsön 148.337 kor. 83 fillér.

Pénztárforgalom. Bevétel 1907. évben 14.504.838 kor. 36 fillér, kiadás 1907. évben 14.506.071 kor. 07 fillér, összeforgalom 29,010.909 kor. 43 fillér, az 1906. évi 23,359.252 kor. 11 fillérrel szemben 5,651.657 korona 32 fillérrel nagyobb.

Igen tisztelt közgyűlés! Az Önök előtt fekvő 1907. évi számszámadás szerint a tiszta jövedelem — 4412 kor. 48 fillér, kétes követelések leírása után — 23.200 kor. 75 fill.-i tesz ki, melynek felosztása tárgyában van szerencsénk indítványozni, hogy 16.000 kor. mint 9%-os osztalék a 21. számú szelvénynek 8 koronával hoinaptól kezdődőleg való beállítására fordítassék, 4000 kor. a tartalék-alapnak 10%-os dotációja helyett annak utalványoztassék, 2320 kor. mint 10%-os igazgatósági jutalék annak kifizetessék, 600 kor. jótékony célú adományokra az igazgatóság rendelkezésére bocsátassék s a fennmaradó 280 kor. 75 fillér az 1906. évi 114 kor. 67 fillérnyi nyereségáthozattal együtt, tehát összesen 395 kor. 42 fillér az 1908. évre átvezetessék.

Tisztelt közgyűlés! Dr. Grandjean József ur intézetünknek alapításkor ügyésze, 1897. óta igazgatósági tagja, 1907. május 5-én elhunyt. Méltóztatassanak ezen intézetünk felvirágoztatása körül érdemesült ösztinte jó barátunk elhunytja felett részvételt nyilvánítni.

Csuser Lajos ur 19 év óta intézetünk tisztviselője, néhány év óta könyvelője, 1907. július hó 31-én szintén meghalt. Kérjük, hogy ezen kötelességű tisztviselőnk elhunytja felett is részvételt kifejezni sziveskedjenek.

Meske Flóris ur intézetünknek fennállása óta ügybuzgó pénztárnoka, magas korára való tekintettel megvált hivatalától, mit sajnálattal hozunk tudomásukra.

A könyvelői állást a második könyvelő, Tolveth Oszkár urral, a pénztárnokot Steyer Ferenc urral töltöttük be.

A választmányból működési időtartamuk letelte folytán kilépnek: Dr. Annau Ernő, Amend Rezső, Hubert Manó, Hirtenstein Márk, Konkoly

Imre, Liptay István és Popovits-Pécsi Szilárd urak. A napirendre tűztük egy igazgatósági tagnak 2 évi működési időtartammal való megválasztását, egy felügyelő-bizottsági póttagnak 1 évre való megválasztását s a választmányi kiigazítását. Kérjük a választást megejteni.

Kérjük a felügyelő-bizottsági jelentést meghallgatni, indítványaink felett határozni s a felügyelő-bizottság részére, valamint részünkre a felmentvényt az 1907. évi üzletévről megadni.

Dr. Brájjer Lajos távollétében a szerkesztésért felelős Somfai János.

Nyiltér.

(E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.)

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak a jóbarátainknak és ismerőseinknek, akik felejtethetlen jó gyermekünknek

Józsefnek

gyászos elhunytja alkalmával részvét-nyilvánításokkal és vigasztalásokkal a megpróbáltatás súlyos perceiben fájdalomkon enyitettek és a zord időjárás dacára olyan impozáns számban részt vettek drága halottunknak végtisztelességén, ezen az uton fejezzük ki öszinte köszönetünket.

Nagybecskerek, 1908. évi febr. 5.

Ullmann Armin és családja.

156-1.1

Antalfalva nagyközség előjáróságától.

Pályázati hirdetmény.

Alólirott közhírré teszem, hogy Antalfalva nagyközsége

egy mélykutat

szándékozik furatni és pedig a következő előírás szerint:

1. A kut 60—70 méter mélységig furandó és 3" átméretű horgonyzott csövek alkalmazandók.
2. Ehhez 1 drb megfelelő hosszú szűrő.
3. Egy 150 cm. mély és 120 cm. átméretű akna, melynek falazata I. o. ujtég-lából, fehér mészhabarcba rakva, kifalazandó és keményfa aknafedéllel ellátandó. A földkiemelést is vállalkozó köteles teljesíteni.

4. 1 drb szívó- és nyomó-szivattyu, még pedig miután közkutról van szó, az ezen szükségletnek megfelelő lehető legerősebb kivitelben, mélyfekvésű szívó-teleppel, kutyagylóval.

5. A kut teljesen felszerelve és felállítva adandó át.

Pályázni szándékozik 500 kor. biztossítékkal ellátott zárt ajánlatukat f. évi febr. hó 15-ig délutáni 4 órájára terjeszthetik be. A később beérkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Egyéb feltételek a községjegyzői iróda-ban a hivatalos órák alatt betekinthező.

Kelt Antalfalván, 1908. évi január 31.

Mesterovits Pál s. k.,

148-1.1

jegyző.

149-x.2



Nagybecskerekeli izr. hitközség előljárósága.

53. sz. 1908.

147-1.1

Közgyűlés.

Az izraelita hitközség képviselőtestülete vasárnap, **folyo évi február hó 23-án d. u. 2 órakor** a hitközség irodájában

rendes közgyűlést

tart, melyre a t. c. tagok tisztelettel meghívattak.

Napirend:

1. Előterjesztése az előljáróság évi jelentésének, zárszámadásának, a számvizsgáló-bizottság jelentésének.

2. A felmentvény megszavazása.

3. Netáni indítványok tárgyalása.

Nagybecskerek, az 1908. évi február hó 3-án tartott előljárói ülésből.

Az izr. hitközség előljárósága:

Löffler Jónás, titkár. **Dr. Mangold Samu,** elnök.

Jegyzet: Az 1907. évi zárszámadások a *titkári hivatalban* mindenki által szabadon megtekinthetők.

11831/1907. tkvi sz.

153-1.1

Árverési hirdetmény és árverési feltételek.

A nagybecskerekeli kir. törvsz., mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a **Torontál-vármegyei központi hitelszövetkezet** mint az országos központi hitelszövetkezet tagja **nagybecskerekeli cég végrehajtható Pivarszki Stefan és Pivarszki Száva nagybecskerekeli lakos végrehajtást szenvedők elleni 1000 korona tökevetelés és jár. iránti ügyében** az árverést elrendelte.

Ennek folytán a nagybecskerekeli kir. törvsz. területén lévő Nagybecskerek községi 1149. sz. tkvben A. I. 1. sor 2023, 2025. hrsz. a. felvett 560 négyszögöl beltelek, a rajta épült 1200 ö. i. számú házzal együtt 1534 korona, az ugyanazon sz. tkvben A. II. 1. és 4. sor, 3924. hrsz. a. felvett 600 négyszögöl szerűs hely és a 8399. hrsz. a. felvett 300 négyszögöl pótszántó 224 korona kikiáltási árban 1908. évi február hó 24-ik (huszonegyedik) napjának d. e. 10 órájkor ezen kir. törvsz. tkvi helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni:

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felül ígéretet senki sem tenne, az árverésre kitézött birtok szükség esetén a kikiáltási áron alul is el lesz adandó.

2. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan kikiáltási árának 10%-át, vagyis 153 kor. 40 fill.-t és 22 kor. 40 fill.-t készpénzben, vagy az 1881. évi november hó 1-ső napján 3333. szám alatt kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában megjelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881: LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nagybecskerekén, 1907. évi dec. hó 14. napján.

Rektorisz,
kir. törvszéki bír.

Teljesen elkülönített
butorozott

garçonlakás

villanyvilágítással kiadó.

Deák Ferenc-utca 7.

27-x.16

Angol antracit, salon-köszén,

coaks, faszén, kovács-köszén, mindennemű elsőrendű tűzifa, deszkák, gerendák, tölgyfa, mindennemű bognárfa, szállókaró kapható:

Kurländer Imrénél Nagybecskerekén.

rodai telefonszám 35.

28-18.11

Fatelepek telefonszám 89.

Fatelepek: Korona-utca, Aradáci-utca és Kurländer-udvar.

Meghívó

a „**B-Komlói Takarékpénztár**“ részvényeseinek 1908. évi február hó 23-án délután 9 órakor Nagy-Komlóson az intézet helyiségében tartandó

XXXIV. rendes közgyűlésére.**Napirend:**

1. Az 1907. évi zárszámadás előterjesztése és az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Határozathozatal a mérleg megállapítása és a nyereség felosztása iránt.
4. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottságnak a felmentvény megadása.
5. Elnök, igazgató, aligazgató és három igazgató-tanácsos megválasztása.
6. A felügyelő-bizottság megválasztása.
7. Két jegyzőkönyvhitelítő kijelölése.

Vagyon.**Mérleg-számla.****Téher.**

Pénztárkészlet	21245 42	Részvény-tőke	100000 —
Ingatlanok	4293 54	Tartalék-tőke	52413 44
Értékpapírok	10546 75	Tartalék-betét	365903 66
Felszerelések	540 —	Fel nem vett osztalék	384 —
Váltó-tárca	248635 46	Államkincstár	603 46
Kötvény-tárca	154606 94	Átmeneti váltó-kamat	2880 90
Intézeteknél elhelyezett tőkék	92646 76	Átmeneti kötvény-kamat	1594 50
Egy adós	200 —	Nyeremény	8934 73
	532714 69		532714 69

Veszteség.**Veszteség- és nyereség-számla.****Nyereség.**

Tökésített betét-kamat	11168 92	Váltó-kamatok	15430 47
Kifizetett betét-kamat	428 19	Kötvény-kamatok	8802 99
Állami és községi adók	1083 08	Folyószámla-kamatok	4818 21
Kamat-adó	1159 72	Szelvények	440 —
Fizetések	5480 —	Elővezetett nyeresemény	450 —
Költségek	1687 03		
Nyeremény	8934 73		
	29941 67		29941 67

A jelentés és a zárszámadás 8 napon át a közgyűlés előtt megtekinthetők.

Azon részvényesek, kik ezen közgyűlésen részt venni óhajtanak, felkértenek részvényeiket legalább 3 nappal a közgyűlés előtt az alapszabályok 14. §-a értelmében az intézet pénztáránál letéteményezni.

115-1.1

Az igazgatóság.

Kiadó lakás.

== A Gimnázium-utca 16. sz. alatti TOLVETH-féle házban ==

egy szép, nagy **lakás**

(5 szoba, a szükséges mellékhelyiségekkel, villanyvilágítással)

== május 1-ére kiadó. ==

Bővebb felvilágosítást ad

TOLVETH OSZKÁR.

(119-x.8)

Népbank.

Hirdetések

felvétetnek a „TORONTÁL“ kiadóhivatalában.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál Nagybecskerekén.